

شوک چندلایه اختلال تجارت

دکتر میترا راه نجات
 استاد گروه اقتصاد سیاسی و سیاستگذاری عمومی دانشگاه علامه طباطبائی

کاهش قابل توجه صادرات و واردات ایران در سال های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ را باید فراتر از یک افت عادی و معمول در تجارت خارجی دانست. در شرایط تشدید تنش های ژئوپلیتیک، تحریم ها و اختلال در مسیرهای تجاری، کاهش تجارت می تواند به عنوان یک شوک چندلایه برای اقتصاد ایران تعریف و بررسی شود. بر اساس آخرین ارزیابی صندوق بین المللی پول از رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۶، اقتصاد ایران با رشد منفی ۶ درصدی و تورم حدود ۶۹ درصدی مواجه خواهد بود. این ارقام نشان دهنده عمق کم سابقه فشارهای اقتصادی است. با توجه به این دو شاخص، نخستین پیامد کاهش صادرات، به ویژه کاهش صادرات نفت، افت درآمدهای ارزی است. این مساله می تواند کاهش ارزش پول ملی را به دنبال داشته باشد و از طریق افزایش قیمت کالاهای وارداتی و هزینه نهاده های تولید، به افزایش تورم منجر شود. از سوی دیگر، شاهد کاهش واردات نیز هستیم.

کاهش واردات لزوماً به معنای بهبود وضعیت تجاری نیست؛ زیرا بخش قابل توجهی از واردات ایران را مواد اولیه، کالاهای واسطه ای، قطعات و ماشین آلات تشکیل می دهند. بنابراین، اگر کاهش واردات را ناشی از محدودیت های ارزی و اختلالات تجاری بدانیم، باید توجه داشت که این روند می تواند ظرفیت تولید داخلی را کاهش دهد و به تشدید رکود منجر شود. پیامد دیگر کاهش صادرات و واردات، کاهش سرمایه گذاری و بهره وری است. افزایش ریسک سیاسی و دشواری شدن دسترسی به فناوری، تجهیزات و منابع مالی خارجی، انگیزه های سرمایه گذاری در ایران را به شدت کاهش می دهد. در صورت تداوم این روند، فرسایش ظرفیت تولید و کاهش رشد بالقوه اقتصاد ایران دور از انتظار نخواهد بود. همزمان، کاهش درآمدهای دولت و افزایش هزینه های ناشی از تورم، فضای سیاست مالی ایران را به شدت محدود می کند و خطر تامین کسری بودجه از مسیرهای تورم را افزایش می دهد.

در سطح اجتماعی نیز شاهد کاهش قدرت خرید، افزایش فقر و نابرابری و تشدید نااطمینانی های اقتصادی خواهیم بود. در مواجهه با این شرایط، که بسیاری از پیامدهای آن برای جامعه و اقتصاد ایران شناخته شده است، سیاستگذار به جای تمرکز صرف بر کنترل قیمت ها، برای حفظ ظرفیت تولید و ثبات اقتصاد کلان باید اولویت بندی تخصصی ارز برای غذا، دارو، نهاده های کشاورزی، مواد اولیه، کالاهای واسطه ای و سرمایه ای را در دستور کار قرار دهد. همچنین باید مسیرهای تجاری و بازارهای صادراتی متنوع شوند و تعداد شرکای تجاری افزایش یابد، با این ملاحظه که این شرکا باید از ثبات و اطمینان کافی برخوردار باشند تا بتوانند در شرایط خاص نیز به همکاری تجاری با ایران ادامه دهند.

توسعه کربدورهای منطقه ای، تسهیل تجارت با کشورهای همسایه و کاهش هزینه های مبادله نیز باید از اولویت های سیاستگذار باشد. در حوزه سیاست ارزی نیز دولت با سیاستگذار نباید به دنبال تثبیت مصنوعی نرخ ارز با استفاده از ذخایر محدود باشد، بلکه باید به سمت یک نظام ارزی منعطف و مدیریت شده حرکت کند. در سیاست مالی نیز لازم است حذف هزینه های غیرمولد، حمایت هدفمند از تولید و جلوگیری از تامین کسری بودجه از منابع تورمزا در دستور کار قرار گیرد. اگر این شرایط را موقتی بدانیم، اقتصاد ایران می تواند پس از کاهش تنش ها به مسیر رشد بازگردد؛ اما اگر کاهش تجارت خارجی و اختلال در صادرات و واردات تداوم پیدا کند، خطر تبدیل یک شوک موقت به یک آسیب ساختاری جدی وجود خواهد داشت. در این صورت، اقتصاد ایران با ترکیبی از رکود تورمی، کاهش سرمایه گذاری، فساد، فرسایش ظرفیت تولید، کاهش درآمد واقعی خاور و محدود شدن بیشتر قدرت سیاستگذار مواجه خواهد شد. بنابراین، مهم ترین اولویت سیاستگذار در شرایط کنونی تبدیل شوک تجارت خارجی به یک چرخه نزولی در تولید، ارز و تورم باشد.

اقتصاد ایران در شرایط کنونی را می توان با سه سناریوی اصلی مواجه دانست. سناریوی اول، تثبیت و کاهش تنش های خارجی است. اگر این اتفاق بیفتد، با بهبود تدریجی صادرات نفتی و غیرنفتی، کاهش اختلالات تجاری و دسترسی بهتر به ارز، می توان اقتصاد را از رکود خارج کرد. به مهار تورم پرداخت، اعتماد سرمایه گذاران را جلب کرد و در نهایت زمینه بازسازی اقتصاد را فراهم آورد.

سناریوی دوم، تداوم وضع موجود است. اگر آنچه را که در سال گذشته و امسال تجربه کرده ایم همچنان ادامه پیدا کند، یعنی با استمرار محدودیت های تجاری، کاهش درآمدهای ارزی و محدودیت در واردات کالاهای واسطه ای و سرمایه ای روبه رو باشیم، محتمل ترین پیامد، رکود تورمی مزمن خواهد بود، وضعیتی که با کاهش سرمایه گذاری، افت قدرت خرید خانوارها و کاهش تدریجی ظرفیت تولید همراه خواهد شد.

در نهایت، سناریوی سوم، تشدید بحران و اختلال بلندمدت در تجارت و صادرات است. اگر این اتفاق بیفتد، خطر تبدیل یک شوک کوتاه مدت به یک آسیب ساختاری وجود دارد؛ یعنی کاهش سرمایه گذاری، فرسایش زیرساخت ها و سرمایه های انسانی، کاهش ظرفیت تولید و تضعیف بیشتر پول ملی که پیامدهای آن خواهد بود.

سیاستگذار اقتصادی باید همزمان روی سه محور متمرکز باشد: حفظ ثبات ارزی و کنترل تورم، تامین ارز برای کالاهای ضروری و نهاده های تولید و حفظ کانال های تجارت و تنوع بخشی به بازارهای صادراتی. سیاست مالی نیز باید از هزینه های غیرمولد فاصله بگیرد و حمایت هدفمند از تولید و افزایش آسیب پذیر را در اولویت قرار دهد. مهم ترین هدف سیاستگذار باید این باشد که اجازه ندهد شوک های خارجی به یک چرخه خودتقویت شوند تبدیل شوند، چرخه ای که با کاهش تجارت، افت تولید، کاهش ارزش پول ملی و در نهایت افزایش تورم همراه خواهد بود.

بررسی آمار تجارت خارجی کشور در ۵ ماه نخست سال های ۱۴۰۳، ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ (براساس آمار منتشر شده توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران)				
فعالیت	۵ ماه نخست ۱۴۰۵ ارزش (میلیارد دلار)	۵ ماه نخست ۱۴۰۴ ارزش (میلیارد دلار)	۵ ماه نخست ۱۴۰۳ ارزش (میلیارد دلار)	درصد تغییر نسبت به سال ۱۴۰۳
صادرات	۱۵	۲۰٫۸	۲۲٫۲	-۳۲٫۸
واردات	۱۷	۲۳٫۰۲	۲۷٫۵	-۲۶٫۱

افزود: در شرایط تحریمی، افت واردات رانمی توان نشانه موفقیت در کاهش وابستگی به واردات دانست، بلکه بیشتر بیانگر تنگنای تامین مالی و ارزی است. بخشی از کالاهای اساسی و نهاده های تولید به دلیل عدم تامین ارز در گمرک یا روی کشتی ها معطل مانده اند؛ موضوعی که می تواند در ماه های بعد به کاهش تولید صنعتی و دامی منجر شود. بخش قابل توجهی از واردات ایران را کالاهای واسطه ای، نهاده ها و ماشین آلات تشکیل می دهند. نه کالاهای مصرفی، بنابراین کاهش واردات مستقیماً بر ظرفیت تولید فشار وارد خواهد کرد.

فیروزی سومین اثر افت همزمان صادرات و واردات را مربوط به انتظارات بنگاه ها دانست و گفت: بنگاه ها بر اساس آمار و چشم انداز تجارت، ریسک نرخ ارز و نرخ بهره را در تصمیم های خود لحاظ می کنند و کاهش همزمان جریان تجارت، سیگنال تشدید نااطمینانی را به فعالان اقتصادی می دهد. در نتیجه، سرمایه گذاری در تولید و صادرات کاهش می یابد و این روند می تواند به یک چرخه خودتقویت شوند تبدیل شود.

فیروزی درباره مدیریت محدودیت های ارزی، مساله را صراحتاً از ندانست و بر اصلاح ساختار سیاستگذاری تأکید کرد و گفت: سامانه نیما و بازار مشکل ارزی ابتدا با هدف شفافیت و شفاف میان نرخ رسمی و بازار آزاد ایجاد شدند، اما در عمل به یکی از عوامل شکست گریز رانت ناشی از چند نرخ ی بودن ارز تبدیل شدند. در این میان سیاستگذار باید به سمت تک نرخی شدن ارز و ایجاد یک نرخ واقعی و شفاف حرکت کند. تا زمانی که فاصله میان نرخ های رسمی و بازار آزاد قابل توجه باشد، انگیزه های آربیتراژی می تواند جذاب تر از تولید و صادرات واقعی باشد. در کوتاه مدت نیز باید تخصیص ارز برای نهاده ها و نیازهای تولید، به صورت رفع تعهد ارزی مورد کند گزاری ضروری است؛ چرا که هرچه بازگشت ارز حاصل از صادرات دشوارتر و پرهزینه تر شود، انگیزه صادر کنندگان برای استفاده از کانال های رسمی کاهش می یابد.

توسعه صادرات را نمی توان به پایان جنگ موکول کرد
 فیروزی گفت: توسعه صادرات را نمی توان به پایان جنگ و رفع ریسک های سیاسی موکول کرد. حتی در شرایط بحران و کمبود منابع نیز می توان راهبردی توسعه صادرات داشت. مشروط بر اینکه تمرکز بر چند صنعت دارای مزیت نسبی و ترجیحاً تامین منطقه ای باشد.

وی در همین زمینه سه اقدام فوری را پیشنهاد کرد: نخست، تمرکز بیشتر بر بازار کشورهای همسایه و شرکای تجاری بزرگ مانند چین، عراق، ترکیه، افغانستان، عمان و پاکستان و توسعه ترانزیت و تجارت مرزی با این کشورها؛ دوم، اصلاح مشوق های صادراتی و حرکت از یانهاده ها و معافیت های گزینشی به سمت کاهش هزینه صادرات، تسهیل بازگشت ارز و کاهش بوروکراسی میان گمرک، بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت؛ و سوم، حرکت از صادرات مواد خام به سمت محصولات با ارزش افزوده بالاتر در ترجیحیهایی مانند پتروشیمی و معدن.

اگرچه بخش هایی از فرآیند تولید و بسته بندی دارو در داخل کشور انجام می شود، مواد اولیه بسیاری از داروها باید از خارج تامین شود و محدودیت واردات این مواد می تواند مشکل ساز شود.

بهیکش همچنین صنعت مرغداری را در معرض خطر دانست و گفت: خوراک مرغ کالای سنگین و قلمه ای است که بخش قابل توجهی از آن باید از مسیر دریایی وارد شود. در صورت ادامه محدودیت های فعلی، تولید کنندگان مرغ ممکن است طی یکی دو ماه آینده با مشکل مواجه شوند و در نتیجه، قیمت مرغ و تخم مرغ افزایش قابل توجهی پیدا کند. این دست محدودیت ها در انتظار بسیاری از کالاهای مصرفی نیز خواهد بود.

این استاد اقتصاد در همین حال به واردات سوخت اشاره کرد و افزود: حتی در شرایطی که امکان تامین مزین از خارج وجود داشته باشد، انتقال آن از مسیر دریایی با محدودیت مواجه است. تداوم این وضعیت می تواند به بروز صف های طولانی برای سوخت منجر شود. بهیکش گفت: از مجموع موارد یاد شده باید این طور برداشت که دوزنمای تجارت خارجی ایران در شرایط فعلی مثبت نیست. در این شرایط ادامه جنگ و محاصره دریایی ایران می تواند محدودیت های تجاری کشور را تشدید کند. بهیکش همچنین به موضوع تنگه هرمز پرداخت و تأکید کرد: در ماه های اخیر بارها تکرار کرده ام که کنترل تنگه هرمز ممکن است در کوتاه مدت برای ایران اهرم هایی ایجاد کند، اما در بلندمدت می تواند پیامدهای منفی جدی داشته باشد. ایران در کوتاه مدت باید در صورت امکان از این موقعیت امتیاز بگیرد و سپس تنگه را رها کند. ادامه کنترل تنگه می تواند موجب شود کشورهای جنوبی خلیج فارس به سمت ایجاد مسیرهای جایگزین حرکت کنند. وی با اشاره به سرمایه گذاری کشورهای منطقه برای ایجاد مسیرهای جایگزین گفت: اجرای برخی از این پروژه ها چند سال زمان می برد، اما در صورت تحقق، می تواند وابستگی کشورهای منطقه به مسیر هرمز را کاهش دهد. نباید تصور کرد که با بستن تنگه هرمز می توان همه طرف های مقابل را به زانو درآورد و لازم است سیاست های جایگزین با نگاه دقیق تری طراحی شود.

افت همزمان صادرات و واردات؛ نشانه و رکود تجاری
 پویا فیروزی کارشناس اقتصادی در گفت و گو با دنیای اقتصاد، افت همزمان صادرات غیرنفتی و واردات در ماه های اخیر را نشانه ای از رکود همزمان در حوزه تجارت و صنعت دانست. فیروزی با اشاره به کاهش قابل توجه صادرات غیرنفتی، تأکید کرد که این روند باید از سه منظر بررسی شود.

این کارشناس اقتصادی گفت: نخستین پیامد این روند، تضعیف صادرات غیرنفتی به عنوان یکی از مهم ترین ابراهای سیاستگذاری برای جبران فشار ناشی از محدودیت صادرات نفت است. صادرات غیرنفتی را در برابر ریسک های خارجی نقش ضربه گیر اقتصاد را ایفا کند، اما اکنون خود با افت مواجه شده است.

وی دومین مساله را کاهش واردات دانست. فیروزی

بازگرداندن پول حاصل از صادرات به کشور به سادگی امکان پذیر نیست. وی با مقایسه شرایط فعلی با دوره پیش از تحریم ها توضیح داد که در گذشته وارد کنند می توانست از طریق بانک اعتبار اسنادی باز کند، سفارش کالا بدهد و پس از ورود کالا به گمرک، بانک وجه فروشنده را پرداخت کند. اما تحریم ها امکان استفاده از اعتبار اسنادی را برای تجار و حتی دولت محدود کرده است. در شرایط فعلی، وارد کننده ناچار است از روش هایی مانند پرداخت نقدی از طریق صرافی استفاده کند؛ روشی که ریسک معامله را افزایش می دهد. در چنین شرایطی، فروشنده ممکن است کالا را ارسال نکند یا کالای نامناسب بفرستد و وارد کننده نیز ابراهای معمول بانکی برای پیگیری و حل اختلاف در اختیار نداشته باشد.

تجارت در مرحله تازه محدودیت ها

بهیکش در ادامه با اشاره به تنش های اخیر در منطقه خاورمیانه گفت: جنگ و محاصره، مرحله تازه ای از محدودیت رابه تجارت خارجی ایران تحمیل کرده است. در این میان حتی اگر وارد کننده بتواند از طریق صرافی منابع مالی را منتقل کند، مساله اصلی بعدی انتقال فیزیکی کالا است؛ چرا که بخشی از تجارت ایران از مسیر دریا انجام می شود و محدودیت در حمل و نقل دریایی، امکان جابه جایی کالا را کاهش داده است. در چنین شرایطی مسیرهای زمینی باید بخشی از بار تجارت کشور را بر دوش بکشند، اما ظرفیت این مسیرها بسیار محدود است.

وی با اشاره به ظرفیت بنادر جنوبی کشور گفت: سهم بندرعباس و سایر بنادر جنوبی کشور برای تامین کالاهای وارداتی و صادرات قابل توجه است. در حالی که سهم مبادی ورودی زمینی کشور از واردات به مراتب محدودتر است و این ظرفیت در حال حاضر نیز اشباع شده است. بهیکش به مشکلات مرزبازرگان و همچنین محدودیت مسیر سرخس برای انتقال کالا از چین از طریق راه آهن اشاره کرد و گفت: در بیای بسیار محدود است.

این استاد اقتصاد در ادامه با توجه به محدودیت های موجود هشدار داد: در حال حاضر محدودیت پیش روی تجارت در منطقه دری جدی شده که می تواند کشور را در مرز اختلال جدی قرار دهد. محدودیت ظرفیت مسیرهای زمینی اجازه نمی دهد بار تجاری که پیش تر از مسیر دریا وارد کشور می شد، به طور کامل از مسیرهای زمینی جایگزین شود.

وی افزود: در این میان مشکل صادرات نیز جدی است؛ چرا که بخش مهمی از صادرات ایران را کالاهای سنگین و حجیمی مانند محصولات پتروشیمی تشکیل می دهند که عمدتاً از طریق دریا جابه جایی می شوند. بنابراین محدودیت حمل و نقل دریایی نه تنها واردات، بلکه صادرات کشور را نیز تحت تأثیر قرار می دهد.

بهیکش همچنین با اشاره به ظرفیت محدود کشتیرانی در دریای خزر گفت: این مسیر نیز نمی تواند به طور کامل جایگزین مسیرهای جنوبی شود.

هشدار درباره ذخایر کالاهای اساسی
 بهیکش در ادامه نسبت به پیامدهای ادامه این شرایط هشدار داد و گفت: اگر جنگ و محاصره دو تا سه ماه دیگر ادامه پیدا کند، ذخایر کشور به شدت کاهش خواهد یافت و کمبود کالا در داخل افزایش خواهد یافت.

وی یکی از نمونه های مهم را دارو عنوان کرد و گفت:

مطلبت همکاری بخش خصوصی با کوبا

همکاری و سرمایه گذاری مشترک بین ایران و کوبا برای کشت نیسکر و تولید شکر وجود دارد. در نظر گرفتن مناطق آزاد تجاری در کوبا برای حضور و عرضه محصولات ایرانی در این مناطق نیز مورد توجه طرف ایرانی هست.

در ادامه خورخه فرناندو لفره نیکلاس سفیر کوبا در تهران به مشکلات سوخت، حمل و نقل و فشارهای تحریمی شدیدتر علیه کوبا از طرف ایالات متحده آمریکا اشاره کرد و گفت: دولت کوبا از نظر تامین نقد دچار چالش جدی است و متناسب با وضعیت تصمیم گرفته تا چارچوب ها را در اقتصاد خود تغییر دهد. به دلیل تحریم های جدید آمریکا علیه کوبا، کشور در نوع تجارت خود تغییراتی را اعمال کرده است و همین شرایط موجب شده دولت کوبا درهای کشور را بیش از گذشته باز نگذارد و بخش خصوصی را در این حوزه فعال کند. در واقع تجارت به سمت بخش خصوصی سوق یافته چون دولت کوبا به طور کامل تحریم شده است. نیکلاس با نگاهی با قدرت اقتصادی ایران در سطح کشورهای دنیا از امکان سرمایه گذاری مشترک به همت طرف ایرانی در قالب ایجاد شرکت های مشترک خبر داد و از سرمایه گذاران ایرانی دعوت کرد تا وارد بازار کوبا شوند. کوبا در تهران سرمایه گذاری در حوزه تامین سوخت که امروز توسط بخش خصوصی این کشور انجام می شود را پیشنهاد داد. در حال حاضر علاوه بر تامین، عرضه سوخت هم توسط بخش خصوصی انجام می شود.

هفته گذشته فرود عسگری رئیس کل گمرک ایران آمار محدودی از تجارت خارجی کشور را در ماه های اخیر اعلام کرد. به گفته عسگری از ابتدای امسال تا ۲۵ مردادماه ۱۴۰۵، ارزش صادرات کشور حدود ۱۵ میلیارد دلار و ارزش واردات نزدیک به ۱۷ میلیارد دلار بوده است. تجارت خارجی کشور در پنج ماه نخست ۱۴۰۵ با افت قابل توجهی مواجه شده است. ارزش صادرات غیرنفتی کشور در این دوره نسبت به مدت مشابه سال ۲۸،۲، ۱۴۰۴، ۲۸ درصد کاهش و در مقایسه با پنج ماه نخست ۱۴۰۳ که کشور هنوز وارد فاز جنگی نشده بود، ۲۸،۵ درصد افت نشان می دهد.

در بخش واردات نیز روند مشابهی مشاهده می شود؛ ارزش واردات از ۲۳،۰۲ میلیارد دلار در پنج ماه نخست ۱۴۰۴ به ۱۷ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۵ رسیده که بیانگر کاهش ۲۶،۱ درصدی است. مقایسه با سال ۱۴۰۳ نیز از افت ۳۸ درصدی واردات حکایت دارد. این افت نشانه ای از تشدید تنش جنگی در طول بیش از یک سال اخیر، محدودیت های ارزی، اختلال در مسیرهای تجاری و کاهش ظرفیت فعالیت اقتصادی است. نکته مهم تر آن است که افت واردات حتی از افت صادرات نسبت به سال ۱۴۰۳ شدیدتر بوده و با توجه به سهم بالای مواد اولیه، کالاهای واسطه ای و ماشین آلات در واردات ایران، می تواند در ادامه بر روند تولید داخلی نیز اثرگذار باشد.

اختلال تجارت زیر فشار تحریم و محاصره

محمد مهدی بهیکش، اقتصاددان در گفت و گو با دنیای اقتصاد با اشاره به مواقع متعدد پیش روی تجارت خارجی ایران؛ از تعرفه های بالا و محدودیت های تجاری گرفته تا تحریم های ثانویه آمریکا و محدودیت های حمل و نقل دریایی، نسبت به تشدید اختلال در واردات و صادرات کشور هشدار داد. به گفته او، در شرایط فعلی حتی مسیرهای جایگزین برای تجارت نیز ظرفیت محدودی دارند و در صورت تداوم جنگ و محاصره، ذخایر کشور کاهش خواهد یافت و تامین برخی کالاهای اساسی با مشکل مواجه می شود.

بهیکش با تشریح موانع تجارت خارجی ایران گفت: نخستین مشکل به سال های پس از انقلاب بازمی گردد؛ دوره ای که تجارت کشور با تعرفه های بالا و موانع غیرتعرفه ای مانند سهمیه بندی، ممنوعیت و محدودیت مواجه بوده است. نتیجه این سیاست ها، آن بوده است که تجارت ایران از ابتدا از سهولت لازم برخوردار نباشد. وی دومین مرحله محدود کننده تجارت را روابط نچندان روان تجاری ایران با سایر کشورهای دانست و گفت این موضوع نیز موجب شده تجارت کشور در مقایسه با بسیاری از کشورها محدودتر باشد.

بهیکش در ادامه، تحریم های آمریکا و به ویژه تحریم های ثانویه را سومین عامل مهم محدود کننده تجارت ایران عنوان کرد و افزود: تحریم های ثانویه باعث می شود شرکت های که با ایران همکاری می کنند، در معرض از دست دادن امکان فعالیت در بازار آمریکا قرار گیرند. از آنجا که حتی بسیاری از شرکت های چینی با بازار آمریکا تعامل گسترده دارند، این محدودیت به ویژه در حوزه بانکی آثار جدی بر تجارت ایران گذاشته است.

این استاد اقتصاد با اشاره به آثار تحریم ها بر مبادلات مالی گفت: در شرایط فعلی حتی اگر صادرات انجام شود،

مثلث همکاری بخش خصوصی با کوبا

صمد حسن زاده رئیس اتاق ایران در نشست با خورخه نیکلاس سفیر کوبا در تهران گفت: چنانچه مشکلات حوزه لجستیک و نقل و انتقال پول برطرف شود، سرمایه گذاران ایرانی وارد بازار کوبا شده و امکان همکاری مشترک در کشت فراسرزمینی، تولید شکر، لوازم خودرو و مواد بهداشتی وجود دارد.

صمد حسن زاده رئیس اتاق ایران از مذاکرات با مدیران برخی بنگاه ها برای گسترش همکاری با کوبا در کشت فراسرزمینی، تولید نیسکر، صادرات محصولات صنایع غذایی، تجهیزات و لوازم خودرو، لوازم پزشکی و بهداشتی خبر داد و افزود: به دلیل مسائل پولی و حمل و نقل همچنان نتوانستیم قدم های جدی برداریم. پیشنهادهایی مطرح است که شاید در چارچوب کمیته های تخصصی بتوان موانع موجود در مسیر تجارت بین دو کشور را برطرف کرد؛ هر چند هنوز این سازوکارهایی اچراهی نشده است.

وی افزود: اگر شرایط کوبا برای سرمایه گذاری مشترک و انتقال پول هموار شود، صنعت پیمانکاری ایران این امکان را دارد که در پروژه های ساخت و ساز کوبا مشارکت کند. زمانی که شرایط مهیا شود امکان

تعیین تکلیف مرغ های تاریخ گذشته

رئیس اتحادیه مرغداران گوشتی توضیحانی درباره فرآیند تمدید تاریخ مصرف محصولات پروتئینی ارائه کرد. حبیب اسدالله نژاد، در گفت و گو با دنیای اقتصاد، با اشاره به اینکه تمدید تاریخ مصرف برخی محصولات پروتئینی در چارچوب پروتکل های بهداشتی امکان پذیر است، گفت: زمانی که تاریخ مصرف محصول به پایان می رسد، در صورت درخواست برای تمدید، سازمان دامپزشکی اقدام به بازدید، نمونه برداری و ارسال نمونه به آزمایشگاه می کند. چنانچه نتایج آزمایش ها نشان دهد محصول از نظر کیفی و بهداشتی مشکلی ندارد، امکان تمدید تاریخ مصرف آن وجود دارد.

وی تأکید کرد: ایین فرآیند صرفاً به ایران محدود نمی شود و در کشورهای مختلف نیز براساس پروتکل های بهداشتی، امکان بررسی و تمدید تاریخ مصرف برخی محصولات وجود دارد. مدت زمان نگهداری و تمدید تاریخ مصرف نیز بسته به شرایط محصول، خط کشتار و فرآیند نگهداری متفاوت است و نمی توان برای همه محصولات یک مدت مشخص در نظر گرفت.

رئیس اتحادیه مرغداران گوشتی با تأکید بر ضرورت انجام آزمایش های لازم اظهار کرد: اگر مرغی تاریخ مصرفش به پایان رسیده باشد، در صورت درخواست، دامپزشکی باید از محل نگهداری بازدید و از محصول نمونه برداری کند و نمونه برای انجام آزمایش های لازم به آزمایشگاه

ارسال شود. در صورت تأیید نتایج آزمایش، امکان مصرف محصول وجود خواهد داشت.

دنیای اقتصاد: در پی مطرح شدن موضوع جمع آوری و تعیین تکلیف مرغ های تاریخ گذشته و اظهاراتی درباره احتمال عرضه این محصولات به بازار،

رئیس اتحادیه مرغداران گوشتی توضیحانی درباره فرآیند تمدید تاریخ مصرف محصولات پروتئینی ارائه کرد. حبیب اسدالله نژاد، در گفت و گو با دنیای اقتصاد، با اشاره به اینکه تمدید تاریخ مصرف برخی محصولات پروتئینی در چارچوب پروتکل های بهداشتی امکان پذیر است، گفت: زمانی که تاریخ مصرف محصول به پایان می رسد، در صورت درخواست برای تمدید، سازمان دامپزشکی اقدام به بازدید، نمونه برداری و ارسال نمونه به آزمایشگاه می کند. چنانچه نتایج آزمایش ها نشان دهد محصول از نظر کیفی و بهداشتی مشکلی ندارد، امکان تمدید تاریخ مصرف آن وجود دارد.

وی تأکید کرد: ایین فرآیند صرفاً به ایران محدود نمی شود و در کشورهای مختلف نیز براساس پروتکل های بهداشتی، امکان بررسی و تمدید تاریخ مصرف برخی محصولات وجود دارد. مدت زمان نگهداری و تمدید تاریخ مصرف نیز بسته به شرایط محصول، خط کشتار و فرآیند نگهداری متفاوت است و نمی توان برای همه محصولات یک مدت مشخص در نظر گرفت.

رئیس اتحادیه مرغداران گوشتی با تأکید بر ضرورت انجام آزمایش های لازم اظهار کرد: اگر مرغی تاریخ مصرفش به پایان رسیده باشد، در صورت درخواست، دامپزشکی باید از محل نگهداری بازدید و از محصول نمونه برداری کند و نمونه برای انجام آزمایش های لازم به آزمایشگاه

شرکت توسعه و تجارت گل گهر جهت شناسایی مشاورین خبره به منظور تهیه طرح امکان سنجی احداث کارخانه مقاطع فولادی در استان کرمان فراخوان برگزار می نماید.

مهندسین مشاورین خبره جهت تهیه طرح امکان سنجی احداث کارخانه مقاطع فولادی در استان کرمان فراخوان برگزار می نماید.

مشاوران با حداقل پایه ۲ در تخصص فلزات

اساسی جهت شرکت در فراخوان، دریافت

اسناد و کسب اطلاعات تکمیلی با شماره

زیر تماس حاصل فرمایند.

شماره تماس ۰۵۱۹-۰۲۱-۸۷۷۰۰۰۰ داخلی ۴۰۵